

Trans Cinsiyetlilere Yönelik Ayrımcılık ve Şiddet

Discrimination and Violence against Transgender People

 Pelin Göksel¹

¹Fatsa Devlet Hastanesi, Ordu

ÖZ

Trans cinsiyetlilere yönelik şiddet ile pek çok alanda karşılaşmakta ancak sınırlı platformlarda konuşulmakta ve önlemek amacıyla neredeyse hiçbir şey yapılmamaktadır. Bu tepkisizlik halk sağlığı açısından önemli sorunlara yol açmaktadır. Aileden uzaklaşmaya zorlanmak, fiziksel şiddet, duygusal ihmal, okulda zorbalık maruziyeti, işsiz bırakılmak, kamusal alanda uygulanan ayrımcılık bu şiddet olaylarının birkaçıdır ve bu durum trans cinsiyetlilerin toplumsal hayata entegre olmalarını ve kişisel haklarından yararlanmalarını engellemektedir. Yapılan çalışmalar transların deneyimledikleri şiddet olaylarının olumsuz ruh sağlığı sonuçlarına yol açtığını, bu vakaların bildirilme oranlarının çok düşük olduğunu, yardım arama davranışlarının damgalanma, yetkililerce anlaşılma, transfobik tutumlarla karşılaşma korkusu, eşit olmayan yasal düzenlemeler, nedensizce tutuklanma korkusu gibi nedenlerle engellendiğini, tüm bu engellerin transları şiddete daha savunmasız hale getirdiğini göstermektedir. Bu gözden geçirmede trans cinsiyetlilere yönelik şiddet olaylarıyla ilgili literatür incelenecek, şiddet davranışlarının toplumsal temelleri tartışılacaktır.

Anahtar sözcükler: Trans cinsiyet, ayrımcılık, şiddet

ABSTRACT

Violence against transgender individuals is pervasive across many sectors, yet discourse on the issue remains limited to a few platforms, with minimal action taken to address it. This inaction contributes significantly to public health problems. Transgender individuals often face myriad forms of violence, including familial ostracization, physical abuse, emotional neglect, school bullying, unemployment, and discrimination in public arenas. Such experiences hinder their social integration and infringe on their personal rights. Research indicates that violence against transgender people has detrimental effects on their mental health, and the rates of reporting such incidents are distressingly low. Factors like stigma, misunderstandings by authorities, fear of transphobic reactions, unequal legal protections, and the risk of unjust arrest discourage seeking help. These challenges increase the vulnerability of transgender people to violence. This review will analyze the existing literature on violence against transgender individuals and explore the societal underpinnings of such violent behaviors.

Keywords: Transgender, discrimination, violence

Giriş

Trans cinsiyet (transgender), cinsiyet kimliği ya da ifadesi tipik olarak doğumda atanan cinsiyet beklentilerine uymayanları ifade eden kapsayıcı bir terimdir. Bazen "trans" şeklinde kısaltılır (Shaw ve ark. 2012). Cisgender ise cinsiyet kimliği ile doğumda atanan cinsiyeti örtüşen kişileri ifade eder (Polat ve Şirin 2020). Cinsiyet kimliği kişinin kendini bir cinsiyet kategorisinde algılaması anlamına gelmektedir (Stoller 1964). Cinsel yönelim kişinin cinsel ve duygusal ilgisinin bir cinsiyete yönelik olmasıdır ve cinsiyet kimliğinden bağımsızdır. Bu yönelim kişinin kendi cinsine ise eşcinsel (homoseksüel), karşı cinse ise heteroseksüel, her iki cinse ise biseksüel yönelim olarak adlandırılır (Polat ve Şirin 2020).

Transların deneyimlerine odaklanan çalışmalar (Goodrich 2012, Uluyol 2016, Aypar ve Tanyaş 2017), cinsiyet kimliğiyle bedensel cinsiyetin uyumsuzluğundan kaynaklanan sıkıntının yanında cinsiyet kimliğinin sosyal sonuçlarından endişe duyma, cinsiyet kimliğini kabullenememe, reddedilme korkusu, içselleştirilmiş transfobi, gelecek kaygısı gibi birçok psikolojik zorluk yaşadıklarını ve kamusal alanlar, aile içi, okul ortamı gibi farklı platformlarda farklı şiddet türlerine maruz kaldıklarını bildirmektedir. Cinsel azınlık konumundaki her bireyin yaşadığı gibi transların da toplumun normatif değerlerine uymayan cinsiyet ifadeleri nedeniyle karşılaştıkları bu olumsuz tutum ve davranışların şiddeti ve şekli içinde buldukları toplumun anlayış farklılıklarına ve kabullerine göre değişmektedir (Stotzer 2009, Rogers 2017).

Amerika'da bir anket çalışmasında (Casey ve ark. 2019) Lezbiyen Gey Biseksüel Transgender Kuirlerin (LGBTQ) deneyimleri incelenmiştir. Bu çalışmanın sonuçlarına göre transların %84'ü Amerika'da translara yönelik ayrımcılık olduğuna inandığını, %38'i translara yönelik hakaret içerikli ifadelerin kullanıldığını, %28'i olumsuz

Yazışma Adresi /Address for Correspondence: Pelin Göksel, Fatsa Devlet Hastanesi, Ordu, Türkiye

E-mail: dr.pelingoksel@gmail.com

Geliş tarihi/Received: 10.01.2024 | **Kabul tarihi/Accepted:** 03.04.2024

ve rahatsız edici söylemleri bire bir deneyimlediğini belirtmiştir. Ayrıca trans katılımcıların %10'u sağlık hizmeti alırken ayrımcılığa maruz kaldığını, %22'si ayrımcılık yaşama korkusuyla sağlık hizmeti almaktan kaçındığını, %27'si dışlandığı için başka eyalete taşınmayı düşündüğünü ifade etmiştir. Çalışmalara göre (Greenberg 2012) yaşanan büyük çaplı olumsuzluklara rağmen bu deneyimlerin bildirilme oranlarının çok düşüktür, yasal ya da kültürel bazı kurallar bu yaşantıların gizli kalmasına katkıda bulunmaktadır

Konuyla ilgili geniş kapsamlı bir çalışma Vietnam'da (Yen ve ark. 2016) yapılmış, bu çalışma trans öğrencilere yönelik ayrımcılık ve şiddetin sıklıkla diğer öğrenciler tarafından yapılmakla beraber bu durumdan yöneticiler ve eğitimcilerin de sorumlu olduğunu, trans öğrencilerin bu sorunlarla başa çıkabilmek için yeterli desteğe erişemediklerini, damgalanma ve ayrımcılığın kurumsal düzeyde yaygın olduğunu gözler önüne sermiştir. Bu çalışmanın sonuçlarına göre trans kadın ve eşcinsel erkek öğrenciler, trans erkek ve lezbiyen öğrencilere kıyasla daha yüksek oranlarda şiddete maruz kalmışlardır. Bu bulguya dayanarak toplumda erkek bedenindeki kadınsı ifadeleri cezalandırma güdüsünün daha yüksek olduğu yorumu yapılmıştır. Okullarda cinsel farklılıklara yönelik şiddeti önlemek amacıyla bir eğitim planı sunan çalışmanın sonuçları ise (Barragan-Medero ve Perez-Jorge 2020), öğrencilerin cinsel farklılıklarla ilgili bilgi sahibi olmalarının, çevrelerinde meydana gelen çatışmaları tanıma ve yönetme becerilerini geliştirmenin önemini vurgulamıştır. Çalışma ayrıca devlet politikalarının dışlayıcı ikili cinsiyet anlayışıyla mücadeleyi desteklemesi gerektiğinin altını çizmiştir.

İlan Meyer (2003) tarafından geliştirilen "Azınlık Stres Teorisi" Lezbiyen Gey Biseksüeller (LGB) arasında psikiyatrik hastalık sıklığının heteroseksüellere göre neden daha yüksek olduğunu anlamak ve açıklamak amacıyla bir çerçeve sunmaktadır. Bu çerçevede cinsel farklılıklar nedeniyle yaşanan olumsuz deneyimler dışsal faktörler, olumsuz deneyim yaşama beklentisi ve endişesi içsel faktörler olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca bu model stresle başa çıkma tarzları ve sahip olunan sosyal destek kaynakları ile azınlık stresinin ruh sağlığına olumsuz etkisinin değişebildiğini iddia etmektedir. Başta LGB'lere yönelik olarak kavramsallaştırılan teori, sonradan tüm cinsel azınlık grubu kapsayacak şekilde uyarlanmış ve araştırmalarda kullanılmıştır (Hendricks ve Testa 2012, Goldenberg ve ark. 2020). Cinsiyet azınlık grubun karşılaştıkları şiddet davranışlarıyla ilgili çalışmalar (Budge ve ark. 2013, Yüksel ve ark. 2017, Akgül ve Ayaz 2021), diğer azınlık gruplara kıyasla destek kaynaklarının az olduğunu, bu durumun kötü ruh sağlığı sonuçlarını doğurduğunu ve suisit riskini artırdığını bildirmektedir. Bu gözden geçirmede trans cinsiyetlilere yönelik farklı platformlarda karşılaşılan şiddet olaylarının ele almak, konu ile ilgili sınırlı olan Türkçe literatüre katkıda bulunmak ve farkındalık yaratmak amaçlanmıştır.

Şiddet

Dünya Sağlık Örgütü şiddet kavramını, fiziksel güç ve iktidarın bilinçli olarak bir başka kişiye ya da topluluğa uygulanması ya da uygulanmasıyla tehdit edilmesi halinde maruz kalan kişide yaralanma, psikolojik zarar, ölüm, gelişme geriliği ya da yoksunluk oluşması ya da oluşma olasılığının bulunması şeklinde tanımlamaktadır (Krug ve ark. 2002). İkili cinsiyet sistemindeki eşitsiz güç dinamiklerinden kaynaklanan ve daha fazla güce sahip olan eril cins tarafından uygulanan şiddet ise cinsiyet temelli şiddet olarak ifade edilmektedir (Wirtz ve ark. 2020, Tsapalas ve ark. 2021). Bu kavram ile öncesinde genellikle erkek tarafından kadına yöneltilen şiddet anlaşılırken, tanım son zamanlarda cinsiyet kavramı açısından azınlık ve güçsüz konumdaki kişilerin bu güçsüzlük nedeniyle maruz kaldıkları şiddeti ifade eder hale gelmiştir (White ve Goldberg 2006, Dolan 2015). Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi tarafından yayınlanan bilgi notunda ise Lezbiyen Gey Biseksüel Translara (LGBT) yönelik şiddet "cinsiyet normlarına uymadığı düşünülenleri cezalandırma isteğiyle güdülenen toplumsal cinsiyete dayalı bir şiddet şekli" olarak tanımlanmaktadır (United Nations 2022).

Cinsiyet Temelli Şiddet ile İlişkili Bazı Kavramlar

Heteronormativite ve ikili cinsiyet sistemi biyolojik cinsiyete karşılık gelen ve üreme fizyolojisine göre tanımlanan, birbirinden ayrı ve birbirini tamamlayan kadın ya da erkek cinsiyet sınıflarının belirgin sınırlarını kabul etmektedir (Bem 1981). İlk kez Michael Warner (1991) tarafından kullanılan bu terim, normatif toplum anlayışının cinsel azınlıkları düşük statüde bir grup ve heteroseksüelliği ise ayrıcalık olarak kabul ettiğini vurgulamak için kullanılmıştır.

Heteronormatif sistem heteroseksüelliğin doğal ve üstün sayıldığı hegemonik normlar, uygulamalar, ifadelerle yapılandırılmakta ve böylelikle homofobiyi, transfobiyi ve cinsel azınlıkların uygulanan her türlü ayrımcılığı meşru kılmaktadır (Robinson 2016). Cinsiyet temelli şiddet ise erkek ya da kadın olmanın bir toplumda ne ifade ettiğine dair yerleşik kabullere kök salmaktadır. Tüm dünyaya hakim olan heteronormatif düzende normal kabul edilen sınırların dışına çıkan kişi şiddetin hedefi haline gelmektedir (Fried ve Teixeria 2014).

Transfobi sosyokültürel cinsiyet öğretisinin kalıplarının dışında kalanlara karşı gösterilen rasyonel olmayan bir tepki olarak tanımlanabilir (Whittle ve Turner 2009). Bazı araştırmacılar (Bettcher 2007, Perry ve Dyck 2013) bu tepkilerin eril cinsiyet statüsünün tehdit edildiği durumlarda ortaya çıktığını, ikili cinsiyet kabulüne uymayanların, toplumsal cinsiyet normları açısından tehlikeli olarak algılandıklarını, bunun da translara karşı öfke ve nefret duygularını uyandırdığını öne sürmüştür. Ayrıca sosyal cinsiyetçiliğin cisgender cinsiyete uymayanları anormal kabul ederek cinsel farklılığının olumsuz değerlendirmesini pekiştirdiği ve böylelikle bireysel düzeyde iğrenme ve cinsiyete yönelik aşağılama davranışlarını tetiklediği düşünülmektedir (Hill ve Willoughby 2005).

Transların Maruz Kaldıkları Şiddet Olayları

Translara yönelik şiddet olaylarını inceleyen sınırlı sayıda çalışma mevcuttur. Konuyla ilgili en geniş kapsamlı araştırma niteliğinde olan 27.715 katılımcılı United States Transgender Survey (James ve ark. 2016), transların şiddet deneyimlerini farklı platformlarda ele almıştır. Bu ankete katılan transların %54'ü yakın partner şiddetine, %46'sı sözlü tacize, %10'u cinsel saldırıya, %9'u fiziksel saldırıya uğradığını, %14'ü halka açık alanlarda eşit muamele görmediğini ya da sosyal hizmetten mahrum bırakıldığını bildirmiştir.

Cinsiyet azınlık grubun şiddet maruziyetleriyle ilgili çalışmalar transgender ergenlerin cisgender akranlarına kıyasla çocukluk çağlarından itibaren şiddet deneyimlerinin endişe verici düzeyde yüksek olduğunu bildirmektedir. Bununla birlikte maruz kaldıkları ayrımcılık, zorbalık, damgalanma olayları cinsiyet kimliğini erken fark etme, cinsiyet, herhangi bir azınlık gruba dahil olma, sosyokültürel çevrenin özelliklerine göre değişkenlik göstermektedir (Verschoor ve Poortinga 1988, Reisner ve ark. 2014).

Cinsiyete dayalı şiddetle ilgili son yıllarda giderek artan çalışmalar (Witcomb ve ark. 2019, Austin ve ark. 2022, Silva ve ark. 2022, Chan ve ark. 2023) transların aile içi şiddeti yüksek oranda deneyimlediklerini ve duygusal ihmale uğradıklarını, kamusal alanda eşitsizliklere ve önyargılara maruz kaldıklarını, kişisel haklarını kullanmalarının engellendiğini, okullarda en çok isim takma, görünüşle ilgili özelliklerle alay etme şeklinde gerçekleştirilen zorbalığa karşı savunmasız olduklarını, çocuklukta cinsel deneyim yaşama oranlarının yüksek olduğunu, yakın partner şiddetini her boyutta yaşadıklarını göstermektedir. Tüm bu olumsuz deneyimler kötü fiziksel ve ruh sağlığı sonuçları, düşük akademik başarı, artan intihar oranları, sağlık hizmetlerine erişim engelleri, artan cinsel yolla bulaşan hastalık oranları ve damgalanmanın ve sosyal izolasyonun giderek artması gibi sorunlarla ilişkilidir (Wirtz ve ark. 2020, Sánchez-Fuentes ve ark. 2021, Akande ve ark. 2023, Bourne ve ark. 2023, Xu ve ark. 2023).

Aile İçi Şiddetle İlgili Çalışmalar

Aile içinde gerçekleşen ve cinsiyet fark etmeksizin bir kişiye yönelik olan herhangi bir istismar, şiddet, tehdit olayı aile içi şiddet olarak tanımlanmaktadır. Konuyla ilgili araştırmalar büyük ölçüde yakın partner şiddetini ele alsada bu tanım yetişkin aile bireylerinin uyguladığı her türlü şiddet davranışı için geçerlidir (Home Office 2012). Bununla beraber cinsiyet hoşnutsuzluğunda aile içi şiddet maruziyeti ile ilgili literatür incelendiğinde genellikle yakın partner şiddetini araştıran çalışmalar karşımıza çıkmaktadır. Bu başlıkta "aile içi şiddet" kavramı kişinin primer ailesinden gördüğü şiddeti ifade etmek için kullanılmıştır ve bu konuya değinen çalışmalar cinsiyet hoşnutsuzluğunda maruz kalınan diğer şiddet şekilleriyle ilgili çalışmalara nispeten (zorbalık, yakın partner şiddeti gibi) sınırlı sayıdadır.

Bazı araştırmacılar (Link ve Phelan 2001, Butler 2004) ailelerin bir trans çocuğa sahip olmayı reddetmelerinin damgalanma ve sosyal statü kaybı korkusuyla ilişkili olduğunu savunmuşlardır. Çoğu kültürde ailenin sosyal statüsünün trans çocuğun refahından üstün tutulduğu, namuslu aile imajının olumlu benlik algısı, ekonomik fırsatlar, itibar gibi faktörlerle ilişkilendirildiği düşünülmektedir (Brandon ve ark. 2008). Transların aile içi şiddet maruziyetine odaklanan çalışmaların bazıları (Goffman 2009) bu davranışların damgalanma ve namus kavramlarıyla güçlü ilişkisi olduğunu öne sürmektedir.

Avusturalya'da LGBTQ katılımcılarla yapılan geniş örneklemlilerde bir çalışmada (Bourne ve ark. 2023) doğrudan sorulduğunda katılımcıların %30,93'ünün, daha incelikli ve detaylı şekilde sorulduğunda %43,18'inin aile içi şiddete maruz kaldığını ifade ettiğini, bu maruziyetin yaş, cinsiyet, medeni hal gibi demografik özelliklerle değiştiğini göstermiştir. Bu çalışma cinsiyet azınlık grubun aile içi olumsuz deneyimlerini şiddet içeren, tacizci olarak adlandırmakta zorlandıklarını, bu durumun yasal yollara başvurmalarını güçleştirdiğini öne sürmüştür. Bu çalışmanın sonuçları Barnes (2008)'in şiddeti adlandırmadaki zorluğun izolasyon hissini pekiştirdiği ve yardım aramaya engel teşkil ettiği yönündeki görüşleriyle tutarlıdır.

Chicago’da yürütülen bir çalışmaya (Kenagy ve Bostwick 2005) 111 trans katılımcı dahil edilmiş ve katılımcıların %66’sı evlerinde şiddet gördüklerini bildirmiş, ancak cinsiyetlere göre ya da şiddet türlerine göre ayırım yapılmamıştır. Başka bir çalışmada (Kenagy 2005) transların aile içi şiddet oranı %56,3 olarak bulunmuş, trans kadınların daha fazla şiddet mağduru olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çin’de yapılan geniş kapsamlı bir anket çalışmasında ise (Peng ve ark. 2019) trans ve ikili olmayan cinsiyete sahip (non-binary) katılımcıların %92,8’i ebeveyn ihmali ya da istismarına maruz kaldığını bildirmiş, en yüksek şiddet şekli ekonomik kontrol (%66,1) olarak bulunmuştur. United States Transgender Survey sonuçlarına göre ise (James ve ark. 2016) transların %53’ü trans olmalarından dolayı aileleri tarafından psikolojik şiddet deneyimlemiş, %65’i aile içi şiddet deneyimlerinden dolayı intihara teşebbüs etmiştir.

Türkiye’de yapılan yakın tarihli bir çalışmada (Tüzün ve ark. 2022) transgender gençlerin Covid pandemisi sırasında depresyon ve kaygı düzeyleri incelenmiştir. Bu çalışma cinsiyetini ifade etme konusunda zorluk yaşayan, ailelerinden yeterince destek göremeyen katılımcıların depresyon ve kaygı puanlarının daha yüksek olduğunu bulmuştur. Cinsel azınlık grupla yapılan başka bir çalışma ise (Şahin ve Gençler 2023) ebeveyn kabulünün daha düşük depresyon ve kaygı seviyeleriyle ilişkili olduğunu göstermiştir.

Tüm bunlarla birlikte özellikle trans kadınlar şiddet gördükleri evde yaşamaya devam etmeye mecbur kalmaktadırlar, yaşadıkları aile içi şiddet olaylarını sıklıkla bildirmemektedir, ekonomik bağımlılık, sınırlı konut seçenekleri, sosyal izolasyon, hizmet sağlayıcılarının transfobik tutumları yardım arama davranışları önünde engel teşkil etmektedir. Bu endişe verici durum için en önemli ihtiyacın ve en etkili yolun yasal düzenlemeler olduğu düşünülmektedir (Greenberg 2012).

Okulda Zorbalık ile İlgili Çalışmalar

Zorbalık, bir genç ya da genç grup tarafından uygulanan; algılanan ya da gerçek güç dengesizliği ile ortaya çıkan, tekrarlanan ya da tekrarlama ihtimali bulunan kasten zarar verme şeklinde tanımlanmaktadır (Earnshaw ve ark. 2016). Avusturalya’da yapılan ve cinsel farklılıklarına sahip yaşları 14-25 arasında 859 katılımcının dahil edildiği bir çalışma (Strauss ve ark. 2020) katılımcıların %74’ü zorbalığa ve %68,9’u ayrımcılığa maruz kaldığını bildirmiş, bu oranlar cisgender popülasyona kıyasla yüksek bulunmuştur. Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği farklılıklarına sahip çocukların zorbalık deneyimlerine ve duygusal sıkıntı düzeylerine odaklanan nüfus temelli bir çalışmaya (Eisenberg ve ark. 2019) 79.989 ergen dahil edilmiş, heteroseksüel trans cinsiyetli ergenlerde duygusal sıkıntı ve zorbalık maruziyeti LGBT akranlarına kıyasla anlamlı oranda yüksek bulunmuştur. Bu sonucun trans cinsiyetli gençlerin arzuladıkları cinsiyet ile sosyal kabullerini kolaylaştıracak müdahalelerle açıklanabileceği yorumu yapılmıştır (hormon tedavisi, psikolojik destek vs.). Bununla birlikte heteroseksüel cisgender akranlarına göre hem trans ve hem LGBT ergenlerin zorbalık maruziyetleri heteroseksüel cisgender akranlarına göre yüksek bulunmuştur. Ayrıca sadece trans cinsiyetli ya da sadece LGBT olan gruba göre anda ikisi birden bulunan grubun duygusal sıkıntı ve zorbalık maruziyeti skorları daha yüksektir. Amerika’da cinsiyet azınlık gençlerle yapılan geniş örneklemlilerde bir çalışma (Gower ve ark. 2023) kendini transgender olarak tanımlayan gençler marjinalleştirilmiş sosyal konumlara sahipse zorbalık maruziyetlerinin arttığı sonuçlarına ulaşmıştır. Cinsiyet azınlık gruba yönelik okul zorbalığı belki son on yılda ele alınan bir konu olmakla birlikte kesişimsel kimliklerin zorbalığa karşı daha açık ve savunmasız olduğu gerçeği ilk araştırmalardan bu yana doğrulanmaktadır (Poteat ve ark. 2011, Garnett ve ark. 2014, Eisenberg ve ark. 2019).

LGBT öğrencilerin zorbalık yaşantılarını ve okul sağlığı profesyonellerinin (hemşireler, rehberlik danışmanları, psikologlar) tutumlarını inceleyen niteliksel bir çalışmada (Earnshaw ve ark. 2020), öğrencilerin sıklıkla alay edilme, rencide edici isimlerle çağırılma, fiziksel şiddet gibi davranışlarla karşılaştıkları görülmüştür. Ayrıca öğrenciler bazı bedensel ya da ırksal bir farklılıkları bulunuyorsa maruz kaldıkları olumsuz davranışların sıklığının arttığını ifade etmişlerdir. Okul sağlığı profesyonelleri bu davranışları önlemeye çalıştıklarını ifade etseler de öğrenciler tarafından bu konuda yeterince bilgi ve beceriye sahip olmadıkları algılanmakta ve yeterince destekleyici görülmemektedirler. Özetle cinsel farklılıklar zorbaca davranışlara zemin hazırlamakta ve yöneticilerin yaklaşımları profesyonel ve tarafsız olmaktan uzak görünmektedir

Cinsiyet azınlık gençlerle yapılan yakın tarihli niteliksel bir çalışmada (Henderson ve ark. 2022) katılımcılar karşılaştıkları dışlanma, fiziksel şiddet, sözlü şiddet, sapkın olarak muamele görme, polis şiddeti gibi olumsuzlukların gizli tutumlardan açıktan açığa davranışlara kadar değiştiğini ifade etmişlerdir. Bu çalışmada okul temelli farkındalık müdahalelerine ihtiyaç olduğu yorumu yapılmıştır. Okulda zorbalığa ilişkin müdahaleleri ele alan sistematik bir inceleme (Hall 2017) belirli bir politikaya sahip okullarda cinsel azınlık gruba yönelik zorbalıkla daha az karşılaşıldığı sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışma zorbalık olaylarını bildirmenin zorunluluğu,

farkındalık temelli eğitim gibi politikaların üzerinde durmuştur. Ayrıca okullarda başlatılan zorbalıkla mücadele temelli politikaların örgütsel düzenlemeler için örnek oluşturabileceğinin altını çizmiştir.

Yakın Partner Şiddeti ile İlgili Çalışmalar

Mevcut ya da eski partner tarafından uygulanan fiziksel saldırı, cinsel şiddet, takip etme ya da psikolojik saldırganlık yakın partner şiddeti olarak tanımlanmaktadır (Breiding ve ark. 2015). Trans popülasyonda yakın partner şiddetini ele alan yakın tarihli bir meta-analiz (Peitzmeier ve ark. 2020) transların yaşam boyu fiziksel yakın partner şiddeti deneyimleme oranlarının %37,5, cinsel yakın partner şiddeti deneyimleme oranlarının %25 olduğu, cisgender popülasyonla karşılaştırıldığında TGD'lerin herhangi bir yakın partner şiddetine maruz kalma oranlarının 1,7 kat fazla olduğu sonuçlarına ulaşmıştır. Goldenberg ve arkadaşlarının (2018) yaptığı çalışmada trans katılımcıların yaşam boyu yakın partner şiddeti yaygınlığı %45 bulunmuş, doğumda atanan cinsiyeti erkek olanlarda yaygınlık daha yüksek saptanmıştır (doğumda atanan cinsiyet erkek/kadın: %43,5/%30,4). Bu çalışmada yakın partner şiddeti maruziyetiyle olumsuz ruh sağlığı sonuçları ilişkili bulunmuştur.

Transların cisgender popülasyona göre IPV maruziyetleri yüksek olmakla beraber maruz kaldıkları şiddetin şeklinde de farklılıklar mevcuttur (Yerke ve DeFeo 2016). Çalışmalar (Brown 2011) transların partnerleri tarafından ailesine ya da işverenlerine trans kimliğin ifşa edilmesiyle tehdit edilme, cinsel farklılığa özgü güvenlik açıklarını kullanma yollarıyla şiddete uğradıklarını göstermektedir. İstismarcı, kişinin cinsiyet uyum süreci için gerekli olan sağlık hizmetlerine ulaşımı engelleyerek de şiddet uygulayabilmektedir. Ayrıca araştırmacılar (White ve Goldberg 2006, Ristock 2011) istismarcının "daha savunmasız" olduğunu düşünerek translara yönelik Yakın partner şiddetinde özellikle cinsel bölgeleri ve cinsiyetle ilgili istenmeyen bedensel özellikleri hedef aldıklarını öne sürmektedir.

Yakın partner şiddeti ve Human Immundeficiency Virus (HIV), cinsiyete dayalı güç eşitsizliklerinin sonuçlarını yansıtan birbiriyle ilişkili sorunlardır (Kouyoumdjian ve ark. 2013). Cisgender kadınlar arasında yakın partner şiddeti ve HIV arasındaki ilişkiye dair kapsamlı bir literatür olmakla birlikte trans kadınlarda yakın partner şiddeti maruziyeti çok daha yüksek olmasına rağmen bu ilişkiye dair çok sınırlı çalışma bulunmaktadır (Mittal ve ark. 2017, Peitzmeier ve ark. 2020). Trans kadınlar HIV'den en fazla etkilenen popülasyonlar arasındadır. Çalışmalara dayalı tahminler, ABD'de trans kadınların %14-16'sının, dünya çapında ise %19'unun HIV pozitif olduğunu öne sürmektedir. Cisgender yetişkinlerle karşılaştırıldığında ise trans kadınların HIV enfeksiyonu olasılığı 32,4 kat yüksektir (Baral ve ark. 2013, Becasen ve ark. 2020). Bununla birlikte trans kadınlara yönelik yakın partner şiddetini ve HIV yaygınlığını önlemeye yönelik programlar çok azdır ve konuyla ilgili acil müdahalelere ihtiyaç vardır (Brennan ve ark. 2012, Nuttbrock ve ark. 2013).

Kamusal Alanda Şiddet ve Ayrımcılık ile İlgili Çalışmalar

United States Transgender Survey'nin sonuçlarına göre (James ve ark. 2016) transların %58'i son bir yıl içinde polis tarafından uygulanan yanlış cinsiyet ifadesi, cinsel şiddet, fiziksel şiddet gibi en az bir şiddet olayı deneyimlemiştir. Bu çalışmada katılımcıların yarısından fazlası olumsuz muameleyle karşılaşma kaygısı nedeniyle polis yardımı almaktan kaçındığını ifade etmiştir. Translar değişen sıklıklarda mahkeme personeli, acil durum yönetimi, acil servis çalışanları hizmet sağlayıcıları, aile içi şiddetten koruma ile ilgili görevlendirilen personellerden hizmet ararken çeşitli şiddet olayları ile karşı karşıya kalmaktadır (Grant ve ark. 2011). Konuyla ilgili yakın tarihli bir çalışma Türkiye'de yapılmış (Göçmen ve Yılmaz 2017) LGBT'lerin sağlık, istihdam, eğitim gibi hizmetlere erişimlerinde algılanan doğrudan ve dolaylı ayrımcılık araştırılmış, katılımcıların %53'ü sağlık personeline cinsel farklılığını açıklamadığını, %23,8 işyerlerinde LGBT'lere yönelik olumsuz bir tutum olduğunu, %14'ü sağlık personelleri tarafından kötü muameleyle uğradığını, %21,8'i çok sıklıkla %12'si her zaman cinsel farklılığı nedeniyle okulda olumsuz davranışlara maruz kaldıklarını ifade etmiştir.

Yapılan çalışmaların (Kattari ve ark. 2020) önemli bir sonucu cinsiyet azınlık grubun kamusal alanda karşılaştıkları bu tür davranışların sağlık hizmeti almalarının önünde engel teşkil etmesidir. Konuyla ilgili güncel bir çalışma (Kattari ve ark. 2021) transların %33'ünün sağlık hizmetine başvurduklarında en az bir olumsuz deneyim yaşadığını, düşük gelirli ve engelli katılımcıların sağlık kurumlarında daha sık kötü muameleyle karşılaştığı sonuçlarına ulaşmıştır. Türkiye'de yapılan LGBT'lerin sağlık ortamında beklentilerini araştıran bir çalışma ise (Soner ve Aydın Avcı 2023) genellikle yasal düzenlemeler, sağlık uygulayıcılarının bilgilendirilmesi, pozitif iletişim ve tutum gibi beklentilerin öne çıktığı ve sağlık alanında ayrımcılığa karşı yasaların gerekli olduğu vurgulanmıştır.

Trans popülasyonda işsizlik oranları topluma göre yüksek, trans kadınların istihdam edilme oranları trans erkeklere kıyasla daha düşüktür (James ve ark. 2016). Ek olarak algılanan cinsiyet uyumsuzluğu arttıkça işsizlik

oranları yükselmekte, daha fazla ayrımcılığa maruz kalınmaktadır (Miller ve Grollman 2015, Leppel 2016). İstihdam hizmetlerine erişim güçlüğü seks işçiliğine itilmeye yol açmakta ve bu durum cinsel şiddete maruz kalma oranlarını ve cinsel yolla bulaşan enfeksiyon riskini artırmaktadır (Cingöz Ulu ve Sayılan 2016, Logie ve ark. 2017). Bununla beraber cinsel yolla bulaşan hastalık riski yüksek olmasına rağmen translar bilgi eksikliği, sosyal güvence ile ilgili sorunlar ve ayrımcılık korkusu nedeniyle sağlık hizmetlerine başvurmakta sorun yaşamaktadır (Onur Şimşek ve Özgülner 2024).

Transfobi ve cinsiyet kimliği ile ilgili yapılan nitel bir çalışmada (Sánchez-Fuentes ve ark. 2021) Brezilya ve Kolombiya'daki trans kadınların sosyal temsilleri araştırılmıştır. Bu çalışmada şiddet, ayrımcılık, önyargı, hakların reddi ve aile desteği temalarına ulaşılmış, katılımcılar sosyal çevreyle bütünleşme yolundaki girişimlerinin toplumsal öfke ve önyargı ile baltalandığını, toplumun cinsel farklılıklar konusunda çok bilgisiz olduğunu ve bu durumun transfobiyi pekiştirdiğini, çocukluktan yetişkinliğe kadar ayrımcılık nedeniyle duydukları acıyı dile getirmişlerdir. Bu çalışmanın sonuçları, daha önceki çalışmalarla (Radkowsky ve ark. 1997, Almeida 2010) tutarlı olarak sosyal haklara erişim konusunda her aşamada yaşanan sıkıntı, kamusal alanda hoşgörüsüz tutumlar, sosyal izolasyonun neden olduğu düşük özsaygı, depresyon, giderek artan yalnızlık hissi gibi faktörlerin eğitim, iş, kültürel etkinlik, sosyal güvenlik alanlarında kayıplara neden olduğunu göstermiştir. Ayrıca bu çalışma önceki araştırmaların (Lacerda ve ark. 2002, Rogers 2017) transfobinin kalıplaşmış toplumsal normlardan köken aldığı ve din ile ilişkili kavramlardan ziyade kültürel faktörlerden etkilendiği yönündeki sonuçlarıyla tutarlılık göstermektedir.

Tüm bu ayrımcılık, istismar, sosyal ve ekonomik ötekileştirme deneyimlerinin yanında trans cinayetleri endişe verici boyutlarda yüksek olmasına rağmen resmi veri toplama çalışmaları yok denecek kadar azdır ve veri takip sistemlerindeki açıklar trans cinayet oranlarının gerçek rakamlarına ulaşılmasını engellemektedir (Stotzer 2017). Amerika'da trans cinayet oranlarını tahmin etmek için yapılan bir çalışma (Dinno 2017) transların cisgender cinsiyetlilere göre daha yüksek cinayet riskine sahip olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmanın sonucu transların kimliklerini gizlemeleri, zarar görme potansiyelini azaltma stratejilerinde ustalaşmalarıyla açıklanmıştır. Ancak muhtemelen trans cinayet oranlarının düşük bulunmasının daha önemli nedeni, trans cinsiyetin tanımıyla ilgili yerleşik bir anlayışın olmaması, ölüm bildirim raporları ve nüfus sayımıyla alakalı aksaklıklarla ilişkili görünmektedir.

Sonuç

Literatür incelendiğinde transların farklı platformlardaki şiddet maruziyetlerinin cisgender popülasyona kıyasla yüksek olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Kalıplaşmış toplumsal normlar ve beklentiler, yani heteronormatif toplumsal düzen bu şiddet olaylarının en önemli nedenidir. Bu durum trans popülasyon için olumsuz ruh sağlığı sonuçları, düşük akademik başarı, işsizlik, seks işçiliğine itilmek ve yüksek cinsel yolla bulaşan hastalık riski gibi önemli sorunlara neden olmaktadır. Translara yönelik şiddet olayları ile ilgili literatüre bakıldığında şiddet olaylarının bildirim oranının çok düşük olduğu, bildirilen vakaların ise kayıt altına alınmasıyla ilgili aksaklıklar olduğu göze çarpmaktadır. Şiddet oranlarını ele alacak ileriki çalışmaların bu soruna yönelik önereceği yöntemlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bununla birlikte şiddet olaylarını önleme amaçlı müdahalelerle ilgili araştırmaların sonuçlarının yasal düzenlemelere zemin oluşturması beklenmektedir.

Kaynaklar

- Akande M, Farno AD, Adrian H, Fogwell NT, Johnson DM, Zlotnick C et al. (2023) 'Sometimes, we don't know if we're getting abused': Discussions of intimate partner violence and HIV risk among transgender women. *Cult Health Sex*, 25:1101-1115.
- Akgül GY, Ayaz AB (2021) Çocuk ve ergenlerde cinsiyet hoşnutsuzluğu. *İstanbul Tıp Fakültesi Dergisi*, 84(Suppl 1):S4-S10.
- Almeida GS (2010) Reflexões iniciais sobre o processo transexualizador no SUS a partir de uma experiência de atendimento. In: Arila M, Lapa TS, Pisaneschi TC, organizadores. *Transexualidade, travestilidade e direito à saúde*. São Paulo: Oficina Editorial, 117-148.
- Austin A, Craig SL, D'Souza S, McInroy LB (2022) Suicidality among transgender youth: Elucidating the role of interpersonal risk factors. *J Interpers Violence*, 37:NP2696-NP2718.
- Ayyar G, Tanyaş B (2017) İstanbul'da yaşayan transların dışlanma ve ayrımcılık deneyimleri üzerine nitel bir çalışma. *Aurum Sosyal Bilimler Dergisi*, 2:71-99.
- Baral S, Poteat T, Strömdahl S, Wirtz AL, Guadamuz TE, Beyrer C (2013) Worldwide burden of HIV in transgender women: A systematic review and meta-analysis. *Lancet Infect Dis*, 13:214-222.
- Barnes R (2008) 'I still sort of flounder around in a sea of non-language': The constraints of language and labels in women's accounts of woman-to-woman partner abuse. In *Gender and Interpersonal Violence* (Eds). Palgrave Macmillan, London.

- Barragan-Medero F, Perez-Jorge D (2020) Erratum: 'Erratum to "Combating homophobia, lesbophobia, biphobia and transphobia: A liberating and subversive educational alternative for desires". Heliyon, 6:e05473.
- Becasen JS, Denard CL, Mullins MM, Higa DH, Sipe TA (2019) Estimating the prevalence of HIV and sexual behaviors among the US transgender population: A systematic review and meta-analysis, 2006-2017." *Am J Public Health*, 109:e1-e8.
- Bem SL (1981) Gender schema theory: A cognitive account of sex typing. *Psychol Rev*, 88:354-364.
- Bettcher TM (2007) Evil deceivers and make-believers: On transphobic violence and the politics of illusion. *Hypatia*, 22:43-65.
- Bourne A, Amos N, Donovan C, Carman M, Parsons M, Lusby S et al. (2023) Naming and recognition of intimate partner violence and family of origin violence among LGBTQ communities in Australia. *J Interpers Violence*, 38:4589-4615.
- Brandon J, Hafez S, Cohesion CFS (2008) *Crimes of the Community: Honour-based Violence in the UK*, 2nd ed. London, UK, Centre for Social Cohesion.
- Breiding M, Basile KC, Smith SG, Black MC, Mahendra RR (2015) *Intimate Partner Violence Surveillance: Uniform Definitions and Recommended Data Elements. Version 2.0*. Atlanta, GA, Centers for Disease Control and Prevention National Center for Injury Prevention and Control
- Brennan J, Kuhns LM, Johnson AK, Belzer M, Wilson EC, Garofalo R et al. (2012) Syndemic theory and HIV-related risk among young transgender women: the role of multiple, co-occurring health problems and social marginalization. *Am J Public Health*, 102:1751-1757.
- Brown N (2011) Holding Tensions Of Victimization And Perpetration: Partner Abuse In Trans Communities. In *Intimate Partner Violence in LGBTQ Lives* (Ed JL Ristock):153-168. London, UK, Routledge.
- Budge SL, Adelson JL, Howard KA (2013) Anxiety and depression in transgender individuals: The roles of transition status, loss, social support, and coping. *J Consult Clin Psychol*, 81:545-557.
- Butler J (2004) *Undoing Gender*. New York, Psychology Press.
- Casey LS, Reisner SL, Findling MG, Blendon RJ, Benson JM, Sayde JM et al. (2019) Discrimination in the United States: Experiences of lesbian, gay, bisexual, transgender, and queer Americans. *Health Serv Res*, 54:454-466.
- Chan A, Pullen Sansfaçon A, Saewyc E (2023) Experiences of discrimination or violence and health outcomes among Black, Indigenous and People of Colour trans and/or nonbinary youth. *J Adv Nurs*, 79:2004-2013.
- Cingöz Ulu B, Sayılan G (2016) Kadın şiddet mağdurlarına yönelik tutumlarda mağdurun trans kimliğinin etkisi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 19:94-104.
- Dinno A (2017) Homicide rates of transgender individuals in the United States: 2010-2014. *Am J Public Health*, 107:1441-1447.
- Dolan C (2015) Letting go of the gender binary: Charting new pathways for humanitarian interventions on gender-based violence. *Int Rev Red Cross*, 96:485-501.
- Earnshaw VA, Menino DD, Sava LM, Perrotti J, Barnes TN, Humphrey DL et al. (2020) LGBTQ bullying: A qualitative investigation of student and school health professional perspectives. *J LGBT Youth*, 17:280-297.
- Eisenberg ME, Gower AL, Nic Rider G, McMorris BJ, Coleman E (2019) At the intersection of sexual orientation and gender identity: Variations in emotional distress and bullying experience in a large population-based sample of U.S. adolescents. *J LGBT Youth*, 16:235-254.
- Fried ST, Teixeria A (2014) *International Gay and Lesbian Human Rights Commission input memo to the UN Secretary-General's Study on Violence against women*. New York, NY, International Gay and Lesbian Human Rights Commission.
- Garnett BR, Masyn KE, Austin SB, Miller M, Williams DR, Viswanath K (2014) The intersectionality of discrimination attributes and bullying among youth: an applied latent class analysis. *J Youth Adolesc*, 43:1225-1239.
- Goffman E (2009) *Stigma: Notes on The Management of Spoiled Identity*. New York, Simon and Schuster.
- Goldenberg T, Jadwin-Cakmak L, Harper GW (2018) Intimate partner violence among transgender youth: Associations with intrapersonal and structural factors. *Violence Gender*, 5:19-25.
- Goldenberg T, Kahle EM, Stephenson R (2020) Stigma, resilience, and health care use among transgender and other gender diverse youth in the United States. *Transgend Health*, 5:173-181.
- Goodrich KM (2012) Lived experiences of college-age transsexual individuals. *J Coll Couns*, 15:215-232.
- Gower AL, Rider GN, Del Río-González AM, Erickson PJ, Thomas D, Russell ST et al. (2023). Application of an intersectional lens to bias-based bullying among LGBTQ+ youth of color in the United States. *Stigma Health*, 8:363-371.
- Göçmen İ, Yılmaz V (2017) Exploring perceived discrimination among LGBT individuals in Turkey in education, employment, and health care: Results of an online survey. *J Homosex*, 64:1052-1068.
- Grant JM, Mottet LA, Tanis J, Harrison J, Herman JL, Keisling M (2011) *Injustice at Every Turn. A Report of The National*. 2nd ed. Washington, DC, National Center for Transgender Equality,
- Greenberg K (2012) Still hidden in the closet: Trans women and domestic violence. *Berkeley J Gend Law Justice*, 27:2.
- Hall W (2017) The effectiveness of policy interventions for school bullying: A Systematic Review. *J Soc Soc Work Res*, 8:45-69.
- Henderson ER, Sang JM, Louth-Marquez W, Egan JE, Espelage D, Friedman M et al. (2022) "Words aren't supposed to hurt, but they do": Sexual and gender minority youth's bullying experiences. *J Interpers Violence*, 37:NP8747-NP8766.

- Hendricks ML, Testa RJ (2012) A conceptual framework for clinical work with transgender and gender nonconforming clients: An adaptation of the minority stress model. *Prof Psychol Res Pract*, 43:460-467.
- Hill DB, Willoughby BLB (2005) the development and validation of the Genderism and Transphobia Scale. *Sex Roles*, 53:531-544.
- Home Office (2012) Cross-Government Definition of Domestic Violence – A Consultation Summary of Responses. London, Uk, Home Office.
- James S, Herman J, Rankin S, Keisling M, Mottet L, Anafi MA (2016). The report of the 2015 US transgender survey. Washington, DC, National Center for Transgender Equality,
- Kattari SK, Bakko M, Hecht HK, Kattari L (2020) Correlations between healthcare provider interactions and mental health among transgender and nonbinary adults. *SSM Popul Health*, 10:100525.
- Kattari SK, Bakko M, Langenderfer-Magruder L, Holloway BT (2021). Transgender and nonbinary experiences of victimization in health care. *J Interpers Violence*, 36:NP13054-NP13076.
- Kenagy GP (2005) Transgender health: Findings from two needs assessment studies in Philadelphia. *Health Soc Work*, 30:19-26.
- Kenagy GP, Bostwick WB (2005) Health and social service needs of transgender people in Chicago. *Int J Transgend*, 8:57-66.
- Kouyoumdjian FG, Findlay N, Schwandt M, Calzavara LM (2013) A systematic review of the relationships between intimate partner violence and HIV/AIDS. *PloS One*, 8:e81044
- Krug EG, Mercy JA, Dahlberg LL, Zwi AB (2002) The world report on violence and health. *Lancet*, 360:1083-1088.
- Lacerda M, Pereira C, Camino L (2002) Um estudo sobre as formas de preconceito contra homossexuais na perspectiva das representações sociais. *Psico Reflex Crit*, 15:165-178.
- Leppel K (2016) The labor force status of transgender men and women. *Int J Transgend*, 17:155-164.
- Link BG, Phelan JC (2001) Conceptualizing Stigma. *Annu Rev Sociol*, 27:363-385.
- Logie CH, Wang Y, Lacombe-Duncan A, Jones N, Ahmed U, Levermore K et al. (2017) Factors associated with sex work involvement among transgender women in Jamaica: A cross-sectional study. *J Int AIDS Soc*, 20:21422.
- Meyer IH (2003) Prejudice, social stress, and mental health in lesbian, gay, and bisexual populations: Conceptual issues and research evidence. *Psychol Bull*, 129:674-697.
- Miller LR, Grollman EA (2015) The social costs of gender nonconformity for transgender adults: Implications for discrimination and health. *Sociol Forum*, 30:809-831.
- Mittal M, Thevenet-Morrison K, Landau J, Cai X, Gibson L, Schroeder A et al. (2017) An integrated HIV risk reduction intervention for women with a history of intimate partner violence: Pilot test results. *AIDS Behav*, 21:2219-2232.
- Nuttbrock L, Bockting W, Rosenblum A, Hwahng S, Mason M, Macri M et al. (2013) Gender abuse, depressive symptoms, and HIV and other sexually transmitted infections among male-to-female transgender persons: a three-year prospective study. *Am J Public Health*, 103:300-307.
- Onur Şimşek K, Özgülner N (2024) Evaluation of health status of transgender sex workers in Turkey: A qualitative study. *Aten Primaria*, 56:102875.
- Peitzmeier SM, Malik M, Kattari SK, Marrow E, Stephenson R, Agénor M et al. (2020) Intimate partner violence in transgender populations: Systematic review and meta-analysis of prevalence and correlates. *Am J Pub Health*, 110:e1-e14.
- Peng K, Zhu X, Gillespie A, Wang Y, Gao Y, Xin Y et al. (2019) Self-reported rates of abuse, neglect, and bullying experienced by transgender and gender-nonbinary adolescents in China. *JAMA Network Open*, 2:e1911058.
- Perry B, Dyck DR (2013) "I don't know where it is safe": Trans women's experiences of violence. *Crit Crim*, 22:49-63.
- Polat A, Şirin S (2020) Cinsiyet Disforisi Multidisipliner Yaklaşım İlkeleri. Ankara, Nobel Tıp Kitapevleri.
- Poteat VP, Mereish EH, DiGiovanni CD, Koenig BW (2011) The effects of general and homophobic victimization on adolescents' psychosocial and educational concerns: the importance of intersecting identities and parent support. *J Couns Psychol*, 58:597-609.
- Radkowsky M, Siegel LJ (1997) The gay adolescent: stressors, adaptations, and psychosocial interventions. *Clin Psychol Rev*, 17:191-216.
- Reisner SL, White JM, Bradford JB, Mimiaga MJ (2014) Transgender health disparities: comparing full cohort and nested matched-pair study designs in a community health center. *LGBT Health*, 1:177-184.
- Ristock JL (2011) Introduction: Intimate partner violence in LGBTQ lives. In *Intimate Partner Violence in LGBTQ Lives*. (Ed JL Ristock):9-18. New York, Routledge.
- Robinson A (2016) Heteronormativity and homonormativity. In *The Wiley Blackwell Encyclopedia of Gender and Sexuality Studies* (Ed N Naples): doi: 10.1002/9781118663219.wbegs013. Hoboken, NJ, Wiley-.
- Rogers M (2017) Transphobic 'honour'-based abuse: A conceptual tool. *Sociology*, 51:225-240.
- Sánchez-Fuentes MDM, Araújo LF, Parra-Barrera SM, Fontes ÉRS., Santos JVO, Moyano N (2021) Transphobia and gender identity: social representations of trans women from Brazil and Colombia. *Cien Saude Colet*, 26:5793-5804.
- Shaw E, Butler C, Langdridge D, Gibson S, Barker M, Lenihan P et al. (2012) Guidelines and Literature Review for Psychologists Working Therapeutically With Sexual And Gender Minority Clients. London, British Psychological Society.

- Silva ICBD, Araújo EC, Santana ADDS, Moura JWDS, Ramalho MNA, Abreu PD (2022) Gender violence perpetrated against trans women. *Rev Bras Enferm*, 75:e20210173.
- Soner G, Aydın Avcı İ (2023) LGBTI + persons' experiences, expectations, and suggestions for improving LGBTI + healthcare services in Turkey: a qualitative study. *Issues Ment Health Nurs*, 44:834–843.
- Stoller RJ (1964) The hermaphroditic identity of hermaphrodites. *J Nerv Ment Disease*, 139:453-457.
- Stotzer RL (2009) Violence against transgender people: A review of United States data. *Aggress Violent Behav*, 14:170-179.
- Stotzer RL (2017) Data sources hinder our understanding of transgender murders. *Am J Public Health*, 107:1362-1363.
- Strauss P, Cook A, Winter S, Watson V, Wright Toussaint D, Lin A (2020) Associations between negative life experiences and the mental health of trans and gender diverse young people in Australia: findings from Trans Pathways. *Psychol Med*, 50:808-817.
- Şahin FY, Gençer DB (2023) A study on the life satisfaction, resilience, depression, anxiety, and stress levels of LGBT+ individuals according to parental acceptance and life skills. *J Hum Sci*, 20:311-330.
- Tsapalas D, Parker M, Ferrer L, Bernales M (2021) Gender-based violence, perspectives in Latin America and the Caribbean. *Hispanic Health Care Int*, 19:23-37.
- Tüzün Z, Başar K, Akgül S (2022) Social connectedness matters: Depression and anxiety in transgender youth during the Covid-19 pandemic. *J Sex Med*, 19:650-660.
- Uluyol FM (2016) Cinsiyet kimliği ve cinsel yönelime bağlı zorbalığa maruz kalma, sosyal destek ve psikolojik iyilik hali arasındaki ilişki. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 19:87-96.
- United Nations (2022) Homophobic and Transphobic Violence Fact Sheet. New York, USA, United Nations for LGBT Equality.
- Verschoor AM, Poortinga J (1988) Psychosocial differences between Dutch male and female transsexuals. *Arch Sex Behav*, 17:173-178.
- Warner M (1991) Introduction: Fear of a queer planet. *Social Text*, 29:3-17.
- White C, Goldberg J (2006) Expanding our understanding of gendered violence: Violence against trans people and their loved ones. *Can Woman Stud*, 25:124-127.
- Whittle S, Turner L (2009) Hate Crime in the EU. London, Press For Change.
- Wirtz AL, Poterat TC, Malik M, Glass N (2020) Gender-Based Violence Against Transgender People in the United States: A Call for Research and Programming. *Trauma Violence Abuse*, 21:227-241.
- Witcomb GL, Claes L, Bouman WP, Nixon E, Motmans J, Arcelus J (2019) Experiences and psychological wellbeing outcomes associated with bullying in treatment-seeking transgender and gender-diverse youth. *LGBT Health*, 6:216-226.
- Xu L, Chang R, Chen Y, Xia D, Xu C, Yu X et al. (2023) The prevalence of childhood sexual experiences and intimate partner violence among transgender women in China: Risk factors for lifetime suicidal ideation. *Front Public Health*, 10:1037622.
- Yen NTH, Xuan BT, Xuan BT, Thi Mai Ha N, Diep BN, Van Chien N et al. (2016) Reaching Out: Preventing and Addressing SOGIE-Related School Violence in Vietnam. Bangkok, UNESCO.
- Yerke AF, DeFeo J (2016) Redefining intimate partner violence beyond the binary to include transgender people. *J Fam Violence*, 31:975-979.
- Yüksel Ş, Ertekin BA, Öztürk M, Bıkmaz PS, Oğlucu Z (2017) A clinically neglected topic: Risk of suicide in transgender individuals. *Noro Psikiyatr Ars*, 54:28-32.

Yazarların Katkıları: Çalışmaya önemli bir bilimsel katkı sağlandığı ve makalenin hazırlanmasında veya gözden geçirilmesinde yardımcı olduğu tüm yazar(lar) tarafından beyan edilmiştir.

Danışman Değerlendirmesi: Dış bağımsız

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Bu çalışma için finansal destek alındığı beyan edilmemiştir.

Authors Contributions: The author(s) have declared that they have made a significant scientific contribution to the study and have assisted in the preparation or revision of the manuscript

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: No conflict of interest was declared.

Financial Disclosure: No financial support was declared for this study.